

העלון מוקדש לזכר ולע"נ בעלי, אבינו וסבינו
יעקב יוסף שמעון בן אליהו חיים כהן ז"ל,
 נפטר ב-י"ח בשבט תש"ע. יהי זכרו ברוך!

צילום אירועים לרגעים המיוחדים שלכם

דרך עדשת המצלמה נספר את הסיפור שלכם מאותו אירוע מיוחד, ההתרגשות, הצחוקים, הדמעות, המבטים... כל מה שחוויתם באירוע.

חגואל שפיצברג
 טוב שם משמח טוב

צילומי ימי הולדת, בריתות, בר/ת מצווה, חתונות, טקסי חלאקה, ניו בורן ואירועים קטנים
 מלכי ישראל 8 תל-אביב | טל: 054-6695400 | haguelp photography@gmail.com

נאו"ת דש"א נופש, אירוח ותרבות, ארגון שבתון עיון ושבת חתן

ראש השנה

בית ההארה המפואר
 בית וגן ירושלים

כ"ט באלול התשע"ז - ג' בתשרי התשע"ח 20-23/9/17
 אירוח כיד המלך • שני מניינים • בעלי תפילה ותקיעה מקצועיים • כשרות מהדרין • שיעורים והרצאות
מבצע מיוחד למקדימים

פסח

בית ההארה המפואר
 בית וגן ירושלים

י"ד-ט"ז בניסן התשע"ז 9-11/4/17
 סדר מרכזי, משפחות וסדרים פרטיים, שני מניינים, שיעורים והרצאות. מלונות (אגף א')
מחיר מיוחד לנרשמים עד 15.2.17

לפרטים והרשמה: שמעון נייד: 052-3611441 | פקס: 08-9268663

בס"ד

ערב שבת קודש

עלון
 דו שבועי

עֲנַג שַׁבָּת

פרשת בא - בשלח

ז' בשבט ה'תשע"ז (03.02.2017) יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים
 לעילוי נשמת הרב הצדיק יוסף שרביט צצוק"ל ורעייתו אסתר ע"ה (שנה שלשים ואחת) עלון מס' 08 (1183)

מועדי השבת בא

ער"ש מוצ"ש	יום-ים	17.54	16.40
	ת"א	17.56	16.54
	חיפה	17.54	16.44
	ב"ש	17.57	16.58
	אילת	17.55	16.51

זמני היום והלימודים היומיים:

משבת בא - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.56 - 5.00
זמן הנחת תפילין	5.38 - 5.43
הנץ החמה (מישור)	6.28 - 6.33
הנץ החמה (הנראה)	6.33 - 6.38
ס"ז ק"ש מג"א	8.25 - 8.27
חצות היום	11.55 - 11.55
מנחה גדולה	12.26 - 12.25
שקיעת החמה	17.22 - 17.17
צאת הכוכבים ב'	18.12 - 18.07

דף יומי: בבא בתרא יג - יט

מועדי השבת בשלח

ער"ש מוצ"ש	יום-ים	18.00	16.46
	ת"א	18.01	17.00
	חיפה	18.00	16.50
	ב"ש	18.03	17.04
	אילת	18.01	16.57

זמני היום והלימודים היומיים:

משבת בשלח - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.50 - 4.55
זמן הנחת תפילין	5.32 - 5.37
הנץ החמה (מישור)	6.22 - 6.27
הנץ החמה (הנראה)	6.27 - 6.33
ס"ז ק"ש מג"א	8.22 - 8.25
חצות היום	11.55 - 11.55
מנחה גדולה	12.25 - 12.26
שקיעת החמה	17.28 - 17.23
צאת הכוכבים ב'	18.18 - 18.13

דף יומי: בבא בתרא כ - כו

לזמנים נוספים בכל הארץ שלח את המילה "זמן" ובקשתך למספר 1315.
 לדוממא: "זמן שקיעת מחר בטבריה"
 את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il
 וגם באתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת ב"מדע יהודי" www.moreshet.co.il

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן כתובת: רח' בלוד 3, ת"א
 טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
 דוא"ל: smuladv@netvision.net.il
 עיצוב: חגואל שפיצברג 054-6695400

"שלח עמי ועבדוני... - ויהי בשלח פרעה את העם" האמנם 'תסמונת סטוקהולם'!?"

האם חשבתם מה עבר בראש פרעה, כשביקשו ממנו משה ואהרן שישלח את העם? ומה הרהר משה כאשר ספג 'קיסורים' מהעם, ש'מסע הגאולה' הפך להיות 'מסע סיוט' עבורם? ומה עם בני"ק, האמנם יצאו בלב חפץ, או ששולחו ע"י מי שקץ בשהותם במצרים, ולא בגלל הוקרה ל'רצונם' במימוש החזון הציוני?!

מבחן התוצאה אינו מחמיא במיוחד, ומעורר אותנו להפקת לקחים, מהאסון שנגרם לעם בהיותם בגלות - ממצרים ועד אירופה - עד כדי פיתוח אמפטיה כלפי 'אדוני הארץ', והפיכת הבדיעבד, חיי הגלות, ללכתחילה.

התלונות החלו בכעס שוטרי ישראל, שכביכול משה ואהרן גורמים לסכנת חיים: 'הבאשתי את-ר'יחננו, ובעיני פרעה ובעיני עבדיו, לת-חרב בידם, להרגנו'. כאילו שעד עכשיו פרעה ועבדיו הרעיפו סוכריות ופרחים, בהמשך, אין להם כח ל'דרשות אובע לשונות הגאולה', ותגובתם היתה עייפות החומר והנפש: 'ולא שמעו, אל-משה, מקצ'ר רוח, ומעבדה קשה'. אם קיוונו שהעם התעשת, לאחר שצפה בעשר המכות, ולאחר שה' נתן את חינום בעיני מצרים, הרי שאף שידעו שיש לאפות מצות, ואסור לאכול חמץ, גילינו שבפועל 'ויאפו את-הבצק... עגת מצות, כי לא חמץ, כי-גרשו ממצרים', ולא בגלל מצוות ה'.

אכן, לא היתה יזומה ישראלית לצאת ממצרים, אלא: 'ויהי בשלח פרעה את-העם'. הם יצאו כמו 'צל אדם', ולכן לא-נחם אלהים דרך ארץ פלשתים... פן-ינחם העם בראתם מלחמה, ושבו מצרימה'. במבחן התוצאה, הם פחדו כל כך, עד שהזדהו עם המשעבד, ממש 'תסמונת סטוקהולם': 'חדל מנגנו, ונעבדה את-מצרים: כי טוב לנו עבד את-מצרים...'

בלשונו של יורם ארבל, נאמר גלויות: 'ככה לא בונים הומה'!!! זכורני איך הורי, עמוס ורינה בובליל זצ"ל, סיפרו לנו שהקהילה היהודית בלוב חונכה על כיסופים לציון, ואין טריפולטני שאינו מכיר מהוריו את השיר 'שאו ציונה נס ודגל'. לכן, ברגע שרק יכלו, עלו לארץ, ומעולם לא הוציאו מלה רעה על הארץ. אולם, אם אתה חי באידיאולוגיה ש'צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרום בין האומות', ואסור לרכז כל הביצים בסל אחד, ואסור למרוד באומות ולעלות בחומה, הרי שלבסוף, או ש'במקרה הטוב', האויב משלח אותך מוצר, ובמקרה הגרוע, הוא מנסה להשמיד ולהרוג... לא תמיד יקום צדיק כמו הרב טייטל זצ"ל, בעל 'אם הבנים שמחה', שיכה על חטא, במהלך השואה, ולאחר שבתחילה ראה בציונות משום 'סיטרא אחרא', התעשת, וכתב דברי הלל לפועלים למען ישוב הארץ, וקרא ליהודים לעזוב את הגלות בטרם יהא מאוחר...

אם חפצי חיים אנחנו, עלינו להיות המשלחים והמשולחים כאחד. עלינו לקחת את היוזמה. אנקדוטה אישית: שששנת 82, לאחר שהרסו את ביתנו ופינו / שילחו אותנו מימית, יצאנו לשליחות בני עקיבא בסאן פרנסיסקו, בהבנה שבמקום להישבר ולשאל היכן היה הקב"ה, עלינו לאמץ את חזון הרב קוק: 'הצדיקים הטהורים אינם קובלים על הרישעה, אלא מוסיפים צדק', ויש לחזק העם ברוח הציונות הדתית, באופן מעשי. זכור את נח, שעבר את טראומת המבול, ולא נשבר, אלא שלח את העורב, ואח"כ את היונה, עד אשר 'ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה-זית טרף בפי'. אז זהו, שלא תמיד תבוא היונה עם עלה זית, ולעיתים הכנפיים תהיינה שבורות, אבל, כדברי הרב קוק: 'בן אדם, עלה למעלה עלה. כי כח עז לה, יש לה כנפי רוח, כנפי נשרים אבירים, אל תכחש בהם, פן יכחשו לה, דרוש אותם וימצאו לה מיד...'

הרב צוריאל בובליל, עורך דין, רב קהילת 'תהילות ישראל', מומחה לדיני משפחה, ומייסד המרכז הבי"ל להתרת עגונות ועגונים.

העלון מוקדש לזכר ולע"נ גיטל מרים טובה רנד ז"ל, נפטרה ב-ט' בשבט תשס"ה. יהי זכרה ברוך!	העלון מוקדש לזכר ולע"נ ישראל בן מנחם מנדורובסקי ז"ל, נפטר ב-ט' בשבט תשמ"ז. יהי זכרו ברוך!
--	---

העלון מוקדש לזכר ולע"נ יצחק שלמה בן גרשון הלוי לדרהנדלר ז"ל, נפטר ב-י"ח בשבט תשס"ח. יהי זכרו ברוך!	העלון מוקדש לזכר ולע"נ נעמי מר ז"ל, נפטרה ב-י"ט בשבט תש"נ. יהי זכרה ברוך!
--	---

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
ישראלה (אלה) בת גרשון הוטרד ז"ל,
 נפטרה ב-כ' בשבט תשע"ב.
 יהי זכרה ברוך!

דיני השבוע ומנהיגו

פרשת ואו

הפטרה: "הדבר אשר דבר ה'" (ירמיהו מו, יג).

שבת שירה, טו בשבט, פרשת בשלח

הפטרה: "ודבורה אשה נביאה" (שופטים ז, ד). הספרדים מתחילים: "ותשר דבורה" (שופטים ה, א).

אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות.

במנחה אין אומרים "צדקתך".

נוהגים לאכול מיני פרי האילנות, מפירות ארץ ישראל.

עמידה ב" שירת הים"

השולחן ערוך (אורח חיים סימן קמו סעיף ד) כתב, ש"אין צריך לעמוד מעומד בעת שקורין בתורה". הרמ"א במקום הוסיף: "יש מחמירין ונומדין". במשנה ברורה (שם ס"ק יט) הביא פוסקים שהכריעו כדעת השולחן ערוך, שאין חובה לעמוד בשעת קריאת התורה, אך יש בזה משום הידור.

כיום מקובל בציבור כן לעמוד בקריאות מסוימות כמו שירת הים - וכדי להמעיט מההבחנה בין קריאה לקריאה, מוטב לעמוד לפחות בכל העליה, שבה הפוסקים שנוהגים לעמוד בהם. לגבי "שירת הים" בפרשת בשלח - יש לעמוד מתחילת הקריאה לרביעי ועד חמישי.

ט"ו בשבט - ראש השנה לאילנות.

"ארבעה ראשי שנים הם: באחד בניסן ו"ה למלכים ולרגלים, באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, ר' אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי. באחד בתשרי ראש השנה לשנים ולשמטין וליובלות לנטיעה וליקרות. באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי, בית הלל אומרים בחמשה עשר בר" (משנה ראש השנה ב, א). היום נוהגים בט"ו בשבט, לפי שיצאה בת קול ואמרה "הלכה כבית הלל" (גמ' ר"ה יד, ב).

ט"ו בשבט ראש השנה לענין מעשרות פירות האילן, שאין מעשרים מפירות שגדלו לפניו כן על הפירות שגדלו אחר כך. וכן לענין ערלה ורבעי, נגמרת השנה בט"ו בשבט ולא באחד בתשרי. יש אומרים שגם לענין פירות שביעית, הפירות שחנטו עד ט"ו בשבט של שנה שמינית, נחשבים כשל שמיטה.

אחד באלול, אחד בניסן וט"ו בשבט ימי חול רגילים. מדוע בט"ו בשבט עושים בו שינוי של קצת יו"ט? לפי שיש בו מעין שבח ארץ ישראל. ביום זה מתחדש כח האדמה שבארץ ישראל להניב ותרבותה, להוציא פירותיה ולהראות שבחה של: "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון, ארץ זית שמן ודבש" (דברים ח, ח).

ליל ט"ו בשבט שחל בשבת

בליל ט"ו בשבט השנה שחל להיות בשבת, רצוי שארוחת שבת תערך כרגיל. אחרי הקידוש יטול ידיו יאכל פת וסעודת שבת ויברך בברכת המזון. אחרי ברכת המזון יסדר: מזונות, יין, זית, תמר, ענבים, צימוקים, תאנים, רימונים. וכשמברך על הזית יכוון לפטור את כל פירות העץ שיאכל, ואח"כ יאכל פרי אדמה ויכוון לפטור כל פרי האדמה שיאכל. נראה שכדאי אחרי אכילת פרות העץ לברך ברכה אחרונה מעין שלש ואי יקח פרי האדמה ויברך עליהם.

ברכה ראשונה ואחרונה על מאכל

שבעת המינים: חיטה, שעורה, גפן, תאנה, רימון, זית, תמר. את מצות הביכורים מקיימים מפירות חשובים והם שבעת המינים. גם בברכות יש להן קדימות. קל לזכור סדר קדימות הברכות באמצעות ראשי תיבות: **מג' א"ש מוציא - מזונות, גפן, עץ, אדמה, שהכל.**

דיני קדימה בשבעת המינים:

המשנה בברכות (מ, ע"ב): "היו לפניו מינין הרבה, ר' יהודה אומר: אם יש ביניהן מין שבעה עליו הוא מברך. ורחמנים אומרים: מברך על איה מהן שירצה".

לדעת הרמב"ם: מקדים בברכה את החביב (הלכות ברכות פרק ח הלכה ג). השולחן ערוך (סימן ריא) בסעיף א' פסק ששבעת המינים קודמים. בסעיף ב' אם הביאו לפניו פירות משבעת המינים והם נמצאים על השולחן ורוצה לאכול מכולם, הסדר לענין קדימה בברכות הוא: זית, תמר, ענבים או צימוקים, תאנה, רימון. והביא כאן את סברת הרמב"ם: משמע שמרן פוסק לא כרמב"ם כי הרבה פוסקים מקדים על הרמב"ם והם: בה"ג, ר' יונה, תוספות, ראב"ד, רשב"א, מרדכי, סמ"א רא"ש טוור.

במשנה ברורה (פ"ק ד') פסק: שאפילו אם הפרי של שבעת המינים הוא חצי פרי, גם כן מקדים לברך עליו.

ברכה אחרונה יש התיחסות מיוחדת לשבעת המינים. כאשר על לחם מברכים 4 ברכות של ברכת המזון, ועל שבעת המינים מברכים ברכה אחת מעין שלוש שמזכירה את עיקר עניני ברכת המזון, ועל כל שאר הפרות מברכים את הברכה הפשוטה יותר בורא נפשות.

המשפחה

בחז"ל ובמשפט

הרב עו"ד דוד הלפנוט, L.L.M.

מומחה לדיני משפחה, מגשר ויועץ זוגי

חשיבות הסכם יחסי ממון בין בני הזוג

הקב"ה הביטח למשה ולבני ישראל כי לאחר השיעבוד "יצאו ברכוש גדול". נשאלת השאלה: האם לאחר השיעבוד הנורא במצרים בו השליכו כל בן לאיור ועבדו בפרך והתדרדרו למ"ט שיערי טומאה מטרוד את עם ישראל הכסף או הרכוש? האם לא עיקר המטרה היא לצאת במהירות מעבדות לחרות?

אלא, שלאחר שיוצאים לחרות - "אם אין קמח אין תורה". חייבים לקבל לכל הפחות פיצויים על שנות הסבל. אמנם חיי הנישואין אינם כלל שיעבוד מצרים חס וחלילה, אלא להיפך. חיי הנישואין נועדו למען החירות וריבוי השמחה הנפשית ומסוגלים להגדלת ההון הכלכלי ולברכה. אך יחד עם זאת למען השקט הנפשי של בני הזוג ולמען הסדרת היחסים הטובים שבנישואין חשוב להסדיר את מכלול העניינים שבין בני הזוג השותפים לחיים. על אחת כמה וכמה שחשוב להסדיר את הנושאים הכלכליים והרכשיים שאין בני הזוג. הן למשך שנות הנישואין והן לעת צפית פני העתיד שכן חלילה וחס יארע ארוע של פירוד /ירושין או של סיום החיים חלילה. לעיתים בני הזוג רוכשים דירה שההורים שילמו בעדה רכישתה לעיתים בני הזוג רוכשים דירה שנרשמת רק שמו של צד אחד ו/או שבני הזוג ירכשו דירות נוספות להשקעה במשך ימי חיי הנישואין ואלו תרשמה מסביבות שונות רק על שמו של אחד מבני הזוג. לעיתים אחד מבני הזוג שהשלים את לימודיו במשך הנישואין עלה לגדולה כלכלית ו/או אחרת ונעשה בעל נכסים ורכוש רב, ובעל מוניטין ששירים הון ותועפות. לעיתים בני הזוג או בת הזוג זכאים לקבל אצויות ו/או מניות בשל עיסוקיהם או המצאותיהם. והנה לעת משבר בת הזוג או בן הזוג מבקשים ותובעים לקבל מחצית מהרכוש שנצבר או מהמוניטין או מהעסקים שהתפתחו והתעצמו בעת הנישואין, וכדומה. לעיתים מתעוררות מחלוקות נוספות וקשות בין ההורים לבין בני הזוג ובין בני הזוג עצמם בנוגע לנכסים קיימים או עתידיים. לעיתים בני הזוג משצבו הכלכלי "חזק" מתחיל להתאגות ולהתעמר בבן הזוג ה"חלש" ושלא הביא למערכת הנישואין רכוש רב. או שבמהלך הנישואין לא הצליח לצבור רכוש כדוגמת בני הזוג השני. לעיתים העסקים נקלעים לקשיים וצדדים שלישיים שהם נושים באחד מבני הזוג מנסה לשלם יד על איה נכס מהרכוש הרשום על אחד מבני הזוג וכדומה. לכן חשוב ביותר לערוך הסכם יחסי ממון בין בני הזוג על מנת לצפות את פני העתיד ולהסדיר את חיי בני הזוג על אדני השלום והשלווה.

ברור לכל שאם כל החשיבות שיש לחיי הנישואין כחיים משותפים כבני זוג ובשאיפה לבנין עדי עד, אם לא יוסדרו ענייני הממון, עלולה להתעורר אורית חשדנות בין בני הזוג. טבעו של עולם שכל אדם לרבות בן זוג, דואג לרכושו. וכשם שחז"ל הסדירו עניינים שבין בני הזוג בשולחן ערוך אבן העזר לתועלת היציבות כחיי הנישואין וכלק מהתקנות ליציבות תוקנה גם חוב התובה. כך עלינו להסדיר. מציאות החיים וההתפתחויות המשפטיות דורשות כי ניתן מענה לכל הבעיות של החיים המשותפים המציאותיים החדשה ויצרת בחיי היום יום. ישנם מצבים שהחיים המשותפים יוצרים בעיות שמכוח הדין הרגיל אין פתרון שישקט וירגיע את החשדות שבין בני הזוג. במיוחד מי שיוצא לפרק ב' בחיי, ומתחתן בפעם השניה. לכן רצוי וחשוב לערוך הסכם ממון כדון על ידי בעל מקצוע שמבין היטב בתחום ולאשרו כדון. וההסכם עשוי להביא ליציבות אהבה ואחוזה בין בני הזוג והמשפחה.

מאמר זה מטרתו לתת מבוא לנושא הסכם יחסי ממון. הוא אינו מהווה ייעוץ ו/או תחליף לייעוץ משפטי ו/או הלכתי פרטני. הסכם ממון הוא מסמך משפטי/הלכתי חשוב ויש להתייעץ באופן אישי בכל עניין. אתם מוזמנים לפנות אלינו. **לתיגובות:** 054-4966433 | דוא"ל: adavi@walla.co.il

תפילת היחיד ותפילת הציבור

אברהם סדן
הארות מתוך הספר "שפתי תפתח"

אבות וגבורות

בעיונו זה נעסוק בדרך שבה מתייחסת כל אחת משתי הברכות הראשונות - "אבות" ו"גבורות" לתהליך הגאולה. ברכת "אבות" התייחסה במישרין לגאולת הבנים - **"ומביא גואל לבני בניהם"**. ברכת "גבורות" מעניקה משמעות חדשה ורחבה לתהליך הגאולה - גאולה המובילה את האדם לקראת יעודו הבראשית, **אליו הוא נועד מלכתחילה בעת בריאתו.**

הבסיס עליו נשענת הגאולה בברכת אבות הינה **"זכות אבות" - "חוכר חסדי אבות, ומביא גואל לבני בניהם..."**. אלא שנראה שכל לעמודות של בסיס זה קשורה בשאלה אם אמנם זכות זו - **זכות האבות** - שמונה לנו - לבנים - לנצח; הרי במצבים מסויימים מנכים להם לאדם מזכויותיו (רש"י בראשית ל"ב, "קטנתי מכל החסידים"), ויתכן אפוא מצב שבו **"תמה זכות אבות"** לאומה בגין מעשיה (שבת נ"ה). אם אמנם "תמה זכות אבות", מדוע תיקנו אנשי כנסת הגדולה להזכיר זכות זו בתפילה - **"חוכר חסדי אבות"**? אומר רבינו תם (תוספות שבת, נ"ה, "ישמואל אמר") שאמנם זכות אבות תמה, אבל **ברית אבות לא תמה**, שהרי נאמר בפרשת התוכחה (ויקרא, בחוקות): **"תכרתני את ברייתי יעקוב..."**, ופסוק זה נאמר אף לאחר גזירת הגלות המוזכרת שם.

מה ההבדל בין **"זכות אבות"** ל**"ברית אבות"**? מדוע הראשונה עושה להסתיים, ואילו השניה שרירה וקיימת? מסביר הרב קוק (עין איה, שבת נ"ה) ש"זכות אבות" הינה מכלול הכוחות הרוחניים שהעבירו לנו האבות; מעין משאב רוחני ממנו שואבת האומה את היחודיות בכל התחומים: בתחום המוסר הפרטי והציבורי, בתחום המימשל הראוי, בתחום קדושת הפרט, ובתחום יכולת ההקרנה הרוחנית על כל העמים. אומרים שעמדה לאדם או לאומה "זכות אבות", כאשר אין ממצים עמם את הדין ומנכים מזכויותיהם על מנת לפתוח בפניהם דרך תיקון, הכל לפי שיקולו של א-ל-דעות. אבל, אדם או אומה עשויים לגרום במעשיהם לשחיקתם והתפוגגותם של כוחות אלו, ולא להעבירם לבניהם אחריהם. כך אנו עלולים להגיע למצב שבו "תמה זכות אבות" ליחידים או לאומה כולה.

אבל המושג **"ברית אבות"** שונה לחלוטין. אין המדובר רק ב"זוכר חסדי אבות" לגאלם, אלא - כלשון ברכת אבות - גאולה **"למען שמו"**, וכמו ששמו קיים לעולם, כך גאולתנו לעולם קיימת (טו, י"ג). והטעם הוא, שהגאולה **"למען שמו"** קשורה בבריאת האדם; שכיור את בוראו ויודה לשמו" (רמב"ן, האינוני, "אמרות אפאים"); האדם אמנם חטא, גורש מגן עדן ונגזרה עליו מיתה, אבל **התכנית המקורית לגאולתו - שיבה לאותה נקודת התחלה**, בה נברא האדם עפר מן האדמה "ממקום כפרתו", וקרא לכל באי עולם "לכו רננה לה' רביעה לצור יעננו" (תהילים צ"ה) - **תכנית זו** לא נגנזה; קשורה היא קשר הדוק לתחיית המתים שעסקנו בה; נושאה הם האבות **שבזכותם** יבוא גואל לבני בניהם; אבל גם אם תמה זכות אבות, גם אז התכנית המקורית בוא תבוא לבני בניהם - גם אם לא בזכותם - **"למען שמו"**, משום שראשיתה כימי עולם; זו הגאולה המעוגנת בברכת "גבורות" - **"מְצַמְיח יְשׁוּעָה"**.

הבריאה בעם ישראל איננה בזכותם, אלא היא חלק ממהלך הבריאה; כאשר בחר ה' באברהם, לא הזכיר הכתוב כלל שהיה אברהם צדיק כמו שהזכיר למשל בנח שהיה צדיק ו"מְצַא חַן בְּעֵינֵי ה'!" משום שהבחירה לא היתה באברהם האיש הפרטי, אלא באברהם כרגעין להקמתה של האומה הישראלית. על כך, "ברית אבות" אינה קצובה וקיומה איננו משתנה כתוצאה ממעשיהם, וגם במצבים בהם אין לדור "זכות אבות", **מהווה אותו דור חוליה בשרשרת**, שדרכה - בסופו של דבר - יגיע **"גואל לבני בניהם"** (מהר"ל, "נצח ישראל").

"אבות" ו"גבורות" הינן אפוא שני מעגלים קונצטרניים, **שבמרכזם עומד רעיון הגאולה**, כשברכת "תחיית המתים" הינה מעגל ה**רחבה** לברכת "אבות"; ה"מְצַמְיח יְשׁוּעָה" שבברכת "תחיית המתים", הינו ההרחבה ל"מושיע ומגן" של ברכת "אבות". מכאן מובנת החשיבות היתרה שיחוס חז"ל לסמיכות של ברכת גאולה - לתפילה. **לתיגובות:** 052-2718080 | דוא"ל: asadan@gmail.com **לרכישת הספר:** 058-6208286 (שירית).

הורות וחינוך בראי הפרשה

צחי גרינ
מנהל חטי"ב אמי"ת מודיעין
מנחה הורים בגישת EQ

כוחו של הרוך, עוצמתו של הארבה

לכאורה נראה כי עשרת המכות באים לפי רמת קטלניות. במכה הראשונה המים נפגעים אך ניתן לשרוד, בהמשך הגוף נפצע, הרכוש נפגע ואילו בסוף במכת חושך הגוף יוצא מכלל יכולת פעולה עד מכת בכורות, נקודת אל חזור של מוות. והנה באמצע התהליך נראה כי הסדר משתנה. עם סיום פרשת וארא מסופר על ברד כבר מאוד 'ואש מתלקחת בתוך הברד... ויך הברד בכל ארץ מצרים...מאדם ועד בהמה ואת כל עשב השדה. ואת כל עץ השדה...' סוף טוטאלי. הכל נשבר והושמד. אך מיד לאחר מכן מגיעה מכת 'ארבה כבד מאוד לפני לא היה כן ארבה כמהו ואחריו לא יהיה כן' מה נותר לארבה לאכול אם מכת הברד כבר כילתה הכל? האם מכת ארבה יותר קטלנית מכת הברד? הרי אם נבנוגן במכת הברד אין ספק כי היא היתה יותר מפחידה, קולות, אש מהשמים, תבואה נשברת, לעומת הארבה שמגיע בשקט חרישי ופחות מפחיד. במכת הברד לא הושמדה כל התבואה. רש"י מביא לנו פירוש נפלא בסוף פרשת וארא (ט, לב) על הפסוק 'והיחיה והכסמת לא נכו כי אפילות הנה' אפילות- מאוחרות, ועדיין היו רכות ויכולות לעמוד בפני הקשה. דבר מדהים. במכת הברד קרה ההיפך מהציפיה, דווקא הקשה והחזק נשבר ואילו הרוך נותר בעינו. הברד שבר את כל התבואה הקשה ואילו התבואה הרכה הצליחה להתכופף עד יעבור עמו על הברד וכך לשרוד. על מנת להשמיד את התבואה הרכה, היה צורך במשהו יסודי המונה מיליארדי פריטים, הארבה. איני יודע אם רש"י דיבר מבחינה ביולוגית או חינוכית אך כבר נאמר כי האדם עץ השדה ואנו נקח את דברי רש"י משדה התבואה לשדה החינוך שם נמשך המשל והנמשל. חינוך נוקשה, אולי נראה כי הוא מחזיק ואפקטיבי לטווח קצר אך סופו להשבר וליפול ואילו חינוך רך ביכולתו לחזק באמת את שורש הנקודה. בחינוך נוקשה כוונתי היא לגבולות נוקשים וברורים מרחבים של אסור/ מותר ולעולם של שחור או לבן. למשל הצבת גבולות ברורים לנערה מתי בדיק לחזור מהקניין או עמידה נוקשה על כך שהחודר יהיה מסודר בכל עת ובכל שעה. לעומת זאת, דיבור המסביר בסגנון אחר את הגבולות אך אינו כופה, לטווח הקצר נראה שהוא לא אפקטיבי את כמעט בכל המקרים לטווח רחוק הוא הנכון והאמיתי וחינוך זה הוא החינוך שיחזיק מעמד. מריה מונטסורי אמרה משפט מופרך האומר כי **משמעת נרכשת באמצעות חופש**. משמעת נרכשת באמצעות חופש? האמנם? לעיתים רבות כן. אדם שמונחתים עליו כללים תמיד ינסה לעקוף את הכללים ואילו אדם המצוי בחופש, יחפש מה הם הכללים הקיימים ואותם יש להציב או יתחנך בעצמו. מונטסורי (1870-1952) היא זו שמאוחר יותר ייסדה את שיטת מונטסורי שיסודה הוא צמצום פעילות קולקטיבית ומתרכזת בפעילות אינדיבידואלית, על ידי טיפול פדגוגי מתאים. בשיטה זו עובדים עם כל ילד בנפרד, ומתאימים לו את דרכי ההוראה והאמצעים הנחוצים לו. שיטת מונטסורי דוגלת בצמצום פעילות קולקטיבית ומתרכזת בפעילות אינדיבידואלית, על ידי טיפול פדגוגי מתאים. בשיטה זו עובדים עם כל ילד בנפרד, ומתאימים לו את דרכי ההוראה והאמצעים הנחוצים לו. השיטה מקנה לתלמיד יכולת עצמית, ובכך כל ילד משמש מעין מרכז עצמי ללמידה. בנוסף, השיטה מעניקה לילד חופש שמאפשר לו לסגל משמעת פנימית, להתפתח ולגדול. לפי תפיסה זו אותה אנו באים להדגיש עולה כי דווקא הרוך הוא יותר חזק ומשמעותי מכל מכת ברד אחרת. לעיתים לא הצעקות עוזרות ולא הגבולות עוזרים אלה הדיבור הרוך, הליטוף הנעים ולא הלאץ והכוחניות. אז בפעם הבאה שבאים לשיח עם הנער תחשבו היטב האם אתם נוקטים בשיטת הברד שרק נדמה שהיא החזקה או בעצם בשיטת הארבה בשקט וברוך אך עם הרבה אפקטיביות.

לתיגובות: 054-3044095 | דוא"ל: zachigreen2016@gmail.com

העלון מוקדש לזכר ולע"נ

ר' **רפאל בן יעקב מלמד** ז"ל,

ב-ה' בשבט תשל"ח. יחי זכרו ברוך!